

Primljeno na 9/2 1924 u 9-10 po. po. Dalm. JUBILAEUM SIBENIK NAUČNI ODSJEK

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote. Godišnja pretplata Din 96 — Polugodišnje Din 48 — Trimesečno Din 24 — Za Ameriku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA ČJENIKU.

Račun kod Post. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Prihvateni telefon preko dana br. 38 — preko noći br. 23 (Interurban)

DALMATINSKI HRVAT

„DALMATIN HRVAT“ uređuje Medić Niko, sa redakcionim odborom.

„Dalmatin, Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog odbora „Hrvatske Stampske Zadruga“ s. o. i. u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu: „Dalmatinski Hrvat“ - Šibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi se ne vraćaju. - Pisma ne frankirane ne primaju, anonimna u kos.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. III.

ŠIBENIK, 9. VELJAČE 1924.

Br. 53.

Predplatnicima i prijateljima našeg lista.

Svakomu ko prati borbu našega lista, sa ovim nepravednim i bezdušnim režimom, mora da je jasno, kojim poteškoćama, žrtvama i troškovima je izložen naš list i koliko se hoće muke i truda, osobito samoprijedora sa strane uprave lista, da se toj borbi odupremo i da do kraja izdržimo. — Kroz drugu polovicu prošle godine naš list je bio zaplijenjen ništa manje, nego 17 puta. Bez ikakva povoda i razloga. Najviše zato, jer smo kadkadka prenijeli iz Beogradskih, Zagrebačkih pa i čak iz naših pokrajinskih dalmatinskih novina, po koji ustrizak ili članak, kojim se je kritiziralo režim. Te su se zapljene prakticirale samo za to da nam se nanese trošak, da nas se utruđi i da nam tako dozlogrdi naš list izdavati. Kad sve to nije pomagalo, polovicom decembra 1923, list nam je bio obustavljen, samo zato, jer je naš glavni urednik bio časovito u Zagreb radi posala otputovao i ako je imao, vlastima prijavljenoga, zamjenika.

Sve te šikanacije i zanovetanja mi smo preturili i zavjerili smo se izdržati do kraja, te kao čisto hrvatsko i jedino glasilo za sjevernu Dalmaciju ostati na braniku hrvatskih pravica, sve dotle dotle dokle to budu narodne potrebe iziskivale. Baš radi toga je nužno, da nas svi čestiti Hrvati, širom naše cijele hrvatske Domovine u našem radu i nastojanju, podupru i potpomognu.

Apelliramo za to na sve današnje pretplatnike, da nas i nadalje pretplatno podupru i nadju po kojeg novog pretplatnika, a na prijatelje da se i oni pretplate i kod svojih znanaca porade da i oni to isto učine, jer će tako ispuniti svoju rodoljubnu dužnost i pomoći naš rad, na osvjешćivanju Hrvatsva, u ovom po radikalima, teško ugroženom kraju!

UPRAVA I UREDNIŠTVO.

nizirati.

Bez aluzija, direktno ciljamo na naše vladajuće partije: radikalnu i demokratsku. One su se prokušale na vlasti; one su i bez vlasti takve.

Pod takvim auspicijama ide federalistički blok s njima u pregovore, u prvom redu s demokratskom strankom (i zemljoradnicima). Što se same te stranke tiče, ona kakogod je konglomerat različnih stranaka, tako se ta njezina struktura odražuje u političkom životu. Razročnost shvatanja i pomanjkanje suverenog vodstva, čine da ta stranka sve više gubi pristalica, pa ako li u dogledno vrijeme ne dodje na vlast, moći će da zbije sve pristaše na arak papira. Ništa je drugo ne može da spasi od laganog umiranja, ni nova orijentacija, ni temeljita promjena programa, koji je bio hinbeni lijepak, u koji ni oni sami nijesu vjerovali, a ipak ga proigraše prvo reda, do posljedne karte. To je bilo njihovo samoubojstvo.

Vodje federalist. bloka znadu koje sve mane vuče ta stranka sobom, pa se ne će da istrče prije nego im budu pružene čvrste i stvarne garancije za jedan konstruktivan rad, na bazi revizije vid. ustava, a ne da budu izigrani ne samo od Pribičevića, — koji jedva čeka da uskoči u radikale, od kojih se ni idejno, ni programatski ne razlikuje, — nego što više i od

samih nosioca sporazuma sa demokratske strane.

Zato federalisti oprezno nastupaju i neće da vade oraha za drugoga. Pa nije ni žurba. Nama je svejedno da sklopimo sporazum sa demokratima ili radikalima.

Radi se o tome, da fed. blok, nakon pruženih mu garancija, saradjuje na vladi i tako stvori stanje, koje će i nesrbe zadovoljiti sve građane u ovoj zemlji učiniti ravnopravnim. Stoga, kakvagod vlada, kakvagod stranka pokušala sporazum s Hrvatima i Slovencima, kod njih će naći za to spreme.

Nije to licitacija, to je naša borba za održanje, pa neka demokratski neiskreno, ko dosad, cijenkaju i laviraju. Jer ako ih vodi domovinska ljubav moraju se tačno i iskreno postaviti na stanovište pro ili kontra; ako li im pak samo partijski interes lebdi pred očima, moraju da se malo strpe i bolje pregnu sa svoje strane da ruše nevaljalce, kakvi su i oni sami. U ostalom, ako demokrati misle nas vezati, samo na rušenje radikala, varaju se; neka ih ruše sami. Nama je svejedno: Savao ili Pavao.

Verifikacijom mandata hrv. nar. zastupstva, federaliste sebi podižu snagu i cijenu, a mogu si ostaviti slobodne ruke, dok se Radić, — pozvan ovih dana u London, — ne odluči za najispravniju taktiku i povrti po zrelu jabuku sporazuma.

Stvaranje opozicionalnog bloka.

U nijednoj državi nije stranačka mržnja zahvatila tako dubok korjen; nigdje tako stranačka protivština ne prelazi u jaku ličnu mržnju; nigdje nije tako jako vezan interes stranke ličnim interesom kao kod nas, a nigdje se također ne zapostavljaju interesi države stranačkim.

To su gole činjenice, konstatacije tužnog stanja importirana s Orjenta, a orijentalci su i nosioci tih naziranja i tvorcii stanja koje iz toga proizlazi. Prosto revolucionarne stranke, sa svima diktatorskim atributima; da ga uništi fizički i materijalno tkogod im se

odupre, bilo neslagajuć se s njima principiellno, bilo da se inače podupru njihovu razornom radu. Sredstva u borbi se ne biraju, ili bolje biraju najgora: u prvom redu laž i izvrtanje, garnirani bizantinskom neiskrenošću, uz najdrzoviti ju korupciju.

Nigdje ponavljamo, do u nas; jedino moguće da je tako na Orjentu, pradomovini. Nažalost je Balkan baš vrlo povoljno tlo za aklimatizaciju tih otrovnih biljki, pa se orijentalizam pretijesno spojio sa balkanizmom; baš rukovet! Ne, ni na Orjentu nijesu takove prilike, morao bi se prije balka-

Ti su ga principi doveli do toga, da je Ameriku uveo u aranu svjetskog rata. Ta njegova gesta je mnogo doprinijela pobjedi saveznika i slomu centralnih vlasti. Da nije bilo Amerike tko zna koliko bi još bilo trajalo svjetsko klanje i tko zna kakav bi ispad bio iz svega toga?

On je htio, da pomoću prava, pravde i slobode stvori novu konstelaciju u Europi, kojom će se izbjeći sve ono, što bi moglo ponovno dovesti čovječanstvo do krvoprolića — do ponovnih ratnih strahota. Vojen tim idealima bio je postavio svojih čuvenih 14 točaka, u kojima je vidio potpuno garanciju za ostvarenje svog najvećeg ideala — mira. Neprijatelj bilo kakove hegemonije počeo je propovijedati novu nauku samoodređenja i slobode malih naroda, koji su morali *odrediti oblike svoje vladavine i puti svoga razvoja nesmetano, neugroženo i neustrasivo*. Tim svojim propovjedanjem našao je na jaku fanogu neprijatelja, starih diplomata, koji pozna u samo jedno pravo, u to je pravo mača i sile. On je htio, organizirati prijateljstvo čitavog svijeta, na temelju prava, pravde i slobode, a

svojevoljnim pristankom naroda, no i tu je našao na stari militaristički mentalitet, koji narode dijeli u pobjedjene i pobjednike.

U takovoj tihoj borbi između dva operetna svijeta svršen je svjetski rat i započeta mirovna konferencija, na kojoj su se ta dva operetna svijeta javno sukobila i tu je nastala sad gigantska borba. S jedne strane Wilson s nekoliko predstavnika malih naroda, a s druge strane čitav skup organiziranih militarističkih država. Oči milijuna naroda sa zebnjom je očekivalo ispad te borbe i gledalo u Wilsona kao u svog spasitelja. On je za milijone i milijone bio novi Krist, koji je morao svijetu donijeti nešto novog, većeg nego što je i samu kršćanstvo.

U toj gigantskoj borbi Wilson je morao, da popusti i da se povuče, jer su dogodaji bili jači od njega, državnika — filozofa. Tu ponovno vidimo, da se ponavlja ona stara igra sudbine, da jači pobjeđuje i to ne jači duhom već snagom. Iza slova Wilsonovih ideala nastalo je zlatno doba militarizma i stara izmoždena Evropa po-

Pašičevo izdajstvo.

Šibenik, 9. veljače.

Šena već god 1914, u prilog Italije. Ova nam tajna sada otkriva zavjesu napitnice gubernatura Milla na jednoj večeri u Zadru, u kojoj je zahvaljujući se na pozdravu Krstuloviča iz Nerezisća, istomu na njegovo žaljenje, da mu se Talijani Splita i otoka ne će moći revanžirati na njegovo gostoprimstva,

čela je ponovno, da slavi svoje orgije. Njegova lozinka, „mi ne idemo za osvajanjem, mi smo borci za čovječja prava“ postala je utopija. Čovječja prava ostala su i dalje igračka u krvavim rukama tajne diplomacije, koja se stim pravima igrala kako se njoj sviđalo. Ta diplomacija nije poznavala nikakvih zapreka, već je rabila bilo kakova sredstva, da dodje do svog cilja — izrabljivanja slabijeg.

Ta diplomacija iza kako je dovela Wilsona triumfalno u Evropu, htjela ga je u istoj toj Evropi desavuisati i u njegovom prisustvu provesti svoje mrtačne nakane. Ona ga je dovela zato da ga tu kompromitira, jer je mislila da će Wilson pred jačim silom popustiti i pristati na sve ono, što je ona od njega tražila. No on se nije dao kompromitirati i radije se povukao nego popustio, jer je time ostavio neokaljano uspomenu.

I tako Wilson koji je najviše doprinio do pobjede saveznika, morao je gledati kako drugi uživaju plodove njegovog napada, morao je gledati ruševine svih svojih ičera, a ponovno svijetle starog svijeta. On apostol

Woodrow Wilson.

Najpoznatije ime, koje je historija iznijela kroz XX. stoljeće svakako je Wilsonovo. Ne samo što je ono poznato, već je ono i tako markantno, da će u historiji svijeta zapremiti mjesto uz najveće umove, tu rijetku blagodat čovječanstva. Tko ne poznaje najvećeg apostola pravde i slobode? Koncem 1918. god. čitavo ljudstvo imalo je u ustima ime Wilsonovo i u nj gledalo kao spasitelja, koji će učiniti, da prestanu ratne strahote i dati svijetu najpotrebiji njegov kruh svagdanji — mir i rad.

Taj veliki čovjek, ta markatna ličnost nije više među nama. Neumljiva kosa smrti prekinula je ni njegovog života. U subotu 2. o. mj. prestao je da živi Thomas Woodrow Wilson, bivši predsjednik američke Unije.

Sa svjetske pozornice je nestao čovjek, koji je htio, da s temelja promijeni svijet, da staru i trulu Europu preporodi na nov život, da je pridigne iz blata u kojem se utupala i da je uvede u sferu idealizma.

odgovorio, da će kroz kratko vrijeme večerati u njegovoj kuli u Nerežišću. Ova nam tajna otkriva zavjeru povrh onog Miljeva obećanja, splitskim talijancima, da čeka svaki čas nalog, kada će sa glabom marširati u Split, da zaposjedne svu obalu dalmatinsku do Neretve. Ta tajna glasi:

Iza prve austro-ugarske ofenzive u Srbiju ponudila je Pašićeva vlada talijanskoj vladi jedan ugovor prama kojemu Srbija dobiva izlaz na Jadransko more, dok Italija dobiva pravo na istočnu OBALU JADRANA, na sve otoke zapadno od Neretve, kao i Trst i Rijeka. Srbiji bi ostao Dubrovnik, Boka Kotorska i crnogorska obala, dok bi sve drugo pripadalo Italiji.

Kad se je god 1915 razpravljalo o stupanju Italije u Antantu povučeni je u Londonu u raspravu i taj tajni ugovor, koji su Francuzka i Englezija priznale.

Koncesije, koje je Srbija učinila, nijesu provedene radi ugovora u Saint-Germainu i Trianonu, jer Amerika nije htjela priznati londonski ugovor od g. 1915.

Đalje isti list donosi vijest iz Pariza da je Mussolini pristigao Osićevu vladu na predaju Rijeke jer se je zapretio otklapanjem tajnoga ugovora od 1914 što bi državi SES. naškodilo.

Sad će svi Hrvati razumit napadaje beogradske-Pašićeve stampe na Radića da je on htio Dalmaciju predati Italiji, a kad tamo Pašiću je bio već god. 1914 izručio Italiji.

koje proizlazi iz niže poslate nam izjave i koja u sve tačnije ilustrira onu plemenitu otmjenosko-kokošastu pticu u štitastom kožaru. Pitajte je zanimivo, s kim je *Martin dijelio novac*, što ga je za svoje patriotsko zauzimanje za bijedne sumještanice uzavravao od njih.

Mi bi željeli jedino saznati od gosp. političkog komercijara Carevića, da li navodi *Martina Čičina*, da je on kod njega tako uvažena i odlučujuća osoba, od ovaraju istini ili se je Martin samo tako htio pohvaliti pred prijateljem izjave, da im zapravo siriš u kosi rasti izplate, ovih pet lira šterlina.

Čitatelji nek si iz sljedeće izjave stvore sami seli mijenje u patriotskom radu svoje fušista *Martina Čičina Saina u Vodicama*.

Tekst izjave glasi:

Izjava.

Mi niže potpisani izjavljujemo i spravili smo ovo i pred sudom pod zakletvom povdriti.

Na 6/10 1923, predali smo ovdješnjoj policijskoj vlasti u Šibeniku molbu, da nam se izdadu pašuši za putovanje u Austriju. Molbe smo predali u društvu sa g. Martinom Čičin Sainom, na kojega smo se obratili, jer je u Vodicama svakomu puzalo da on sa svojim vezama i prijateljstvom kod šibenske policije, jedini može brzo i sigurno isposlovati pune pašuše za inozemstvo.

G. Martin Čičin Sain nam je odma za postignute rečenih pašuša zatražio shjedete iznose:

po Din. 200.— svakom za opremu-kod vojne Komande u Šibeniku, po Din. 400.— svakomu za potvrdu pašuša u Beogradu, po 3 flaše maraštine za darivat

i Din. 38.— za brojavit Dru. Krsteju u Beograd.

U Beograd je išao za ukupno seštam nas, koji smo imali dobiti pašuše, a svakomu je naplatio po Din. 400.—, a koji nije imao taj mu je morao potpisati obveznicu.

Kada su stigli pašuši sa vizumom engleskog konzula iz Zagreba, naplatio nam je po Din. 325.— svakomu, i ako trošak za vizum iznaša samo pola lire šterline tj, oko 200.— Dinara.— Pašuše nam nije htio izručiti, prije negoli mu je svaki od nas potpisao obavezu, da će mu za njegov rad isplatiti 5 (pet) lira šterlina do 26 maja 1924, što smo bili prisiljeni učiniti, te smo mu potpisali.

Još u zadnji čas, prije nego li nam je pašuše izručio, reče nam, da bi bilo dosta da on (Sain) reče samo jednu riječ g. tajniku policije Careviću i da bi nam pašuši mogao biti odnešen i uskraćen.

U Vodicama dana 15. Siječnja 1924 (dvadeset četvrta).

Lasan David p. Ive, v. r.

Čičin Angul Krste Antin, v. r.

Juričev Šime p. Andrije, svjedok, v. r. Franjo Markoč pok. Vice, svjedok, v. r. Posl. Br. 8097.

Odnosno na zapisnik istog dana i broja oštujem ja niže potpisani K. Notar u Šibeniku, da su Lasan David pok. Ivo i Čičin-Angul Krste Antin, poljudjelci iz Vodica, istovjernost kojih psvedočije mi meni poznati i sposobni svjedoci Juričev Šime pok. Andrije, trgovac i Frane Markoč trgovac obojicu iz Vodica, te u prisutnosti mojoj i potpisanih svjedoka vlastoručno potpisale ovu izjavu.

U Šibeniku dne 15. petnaest januara 1924. dvadesetčetvrte. (M. P.) Ektor Meichsner, Kr. Notar, v. r.

Neurednosti kod finance.

U zadnje vreme čujemo čestih tužaba, radi nepravilnosti, koje se događaju kod sreske uprava i odelka financijske kontrole u Šibeniku. Nemožemo pravo da protuvažimo, je li tomu kriva nesposobnost, neznanje ili koji drugi motivi, a bahatost funkcionera je upravo nepodnosljiva. Ovo ćemo osvijetliti sa par primjera.

Do sada su sve motorne ladje, koje putnju u inozemstvo, nabavljale potrebiti petrole, naftu i benzin, za svoju brodsku opskrbu (provista di bordo), kada bi se tamo našle, i nijesu bile dužne, da kada dođu u naše vode ocarine tu robu. To je postojeći zakon, koji se od vajkada prakticira, a još uvijek vrijedi, tako ga sve Carinarnece poštuju. Dapače svaka zaliba nadjena na brodu i manifestirana, kao »provista di bordo«, dokgod se upotrebljava za nemijenjenu svrhu, nije podložna plaćanju dažbina.

Nego novom upravniku sreske kontrole to nije bilo po čud: I on jednog jutra natrag nekoliko dana, premetne sve motorne ladje, te zaplijeni i s broda digne, nekomu u Vodicama 50 kg. benzina, a u Šibeniku 350 kg. nafte i nešto motorskoga ulja. Dapače na primjetbu upravljača ladje, da on nije ovlašten bez Carinarnece nasilno robu s broda oduzimati, odgovori: »Učiniću što sam naučio, pa makar me stajalo glavac«. Sjajno! Baš u duhu vremena! Carinarica, koja je jedina pozvana, kada je ladja u luci, da obavlja pregledbe, nije hjala, a niti je mogla poduzimati ovakove protuzakonite akcije, pak je gosp. sre-

ski upravnik učinio sve to na svoju ruku. Kasnije kada se je uvjerio, da je sve to moglo izostati, kaže da bi robu povratio, ali da nemože odmah, da mu ne zamjere njegovi podčinjeni.

Par dana iza toga bilo je zapljenjeno jednom svećeniku fino vino, koje je on od rodbine dobio za obavljati službu božju, i ako je vino odmah netom je prispjelo, bilo finansijski prijavljeno, - tobože pod sumnjom kriomčarenja. Ma kako je moguće, da jedan svećenik ide kriomčariti vino određeno za rečene svrhe, tim više što ga je otpremio *redovitom prugom i parobrodom Jauranske plovidbe!*

Financijski stražari dauomice i uprav nepodnosljivo zabadaju ruke svakuda, premeću muško i žensko, pa i uglednu čeljad, tako da moramo dvojit, da li je sve to potreba i da li je u interesu i u ugledu same službe na taj način postupati. Na eventualne pritužbe, stariji odgovaraju, »a šta ćete, nemojte zamjerati, to su nevjeste Rusie, naši dragi Wrangelovci. Zar to ne zvuci, kao poruga?

Mogli bi nabrajati još mnogo toga, ali je dostatno, ako napomenemo da starešina, za razne prigovore, sam o sebi kaže: »Vuk menja dlaku, ali čudi nikada« i »takav nam se rodio«.

Nužno je toga da nadležni žurno svemu ovome doskoče, da izmjene nesposobne te da upute svoje funkcionere uzakonite propise, jer ovakovi samo povećavaju kaos i nered koji već i onako postoji.

Fotografija jednog „državotvornog“ elementa.

Medju glavne i »ugle« članove dalmatinske »Orjuna« spada Martin Čičin Sain u Vodicama. On se uvijek ističe kao najveći »Jugoslaven-

i pod krinkom jugoslavenstva uspjelo mu je baciti prašine u oki beogradskim vlastodržcima, da očrije njegovo faktično antidržavno djelovanje,

slobode morao je gledati ponovno podjarmijene narode, kojima uskraćuje i ona najelementarnija prava kao ljudima. On je morao gledati kako se povlače granice između države i države ne po pravice samoodređenja, već po strategijskim potrebama. Za nas Hrvate on je imao isto veliko značenje. On je pridonio, da ostvarimo naš davni san rušenja Austro-Ugarske. Ako bismo ostvarili potpuno naše ideale kćivnja je na današnje imperijalističko i militarističko stanju u svijetu. Da je Wilson pobijedio ne bi danas 60.000 naših braće čamilo pod tuđim ropstvom ni ne bi bili doživjeti najnovije poniženje u Rimu. Da je on pobijedio bilo bi nastalo su svjetske poznice starih političara, koji svoju narodu nose gotove tajne ugovore u džepu. Nj-

hovo mjesto bi bilo onda — muzej.

Wilsona nema više, ali njegovi ideali i njegova nauka će još uvijek ostati, jer prije ili kasnije ona mora pobijediti. Za nju će se zalagati još veliki umovi svijeta. Prirodni put čovječanstva je napredak, a na tom putu ne će moći da ga uslavi nikakva sila, pa ni s čije strane ona došla. Na temeljnom kamenu kojeg je postavio Wilson morat će se jednom sagraditi velična zgrada mira i suda, a tada će se tek, potpuno shvatiti što je bio Wilson.

Nama je danas još nemoguće, da potpunoma njegovo djelo. Preostaje nam samo, da gojimo svijetlu uspomenu na njegovu osobu i da poradimo da se njegovi ideali što prije ostvare, a o njemu će najbolje suditi — budućnost.

Mali Nikolića pref.

Nikolića Mali, hoće da bude velik. Obuo cinjele su visokim petama i alavio gumuše, a ponešto se podize i na prste. — i gle vruga, izgleda zbilja nešto viši.

Haj, sad sam ipak nešto veći zbiori Mali Nikoliću! Neka vide ti Latini, koliki sam i da nisam više ono što sam bio. Sad će oni da me zapamte.

Znajte vi protinici, koji sudite moje klijente, da ću vam svakome po zadržaninu dati odparati 25, po nekom mjestu!

A ste mislite vi suci, da sam ja onaj predratni Mali Nikolića. Ne, ne, ja jesam Mal Nikolića, ali se pišem velikim M, i mogu mnogo. Slobodno vam odse nazivati me i »Veliki Nikola«.

Čuvajte se pak vi sudije, u pojedinim procesima, jer će ikogod platiti gluoim ako se ne bude sudilo, kako ja hoću.

A ste istom ti Državni odvjetnici radiš? Znaš, da ću te surviti, ko što mrvim riječi. Nemoj raditi proti moje volje. Ja sam zakon, ja sam ustav. Ti moraš raditi, kako ja želim. Ako se pak usudiš oprijeti moju predložinu, pa ma bili oni i najneosnovaniji, opremiču te u Gjevgjeli ili ću te naprosto dati reducirati. Zar ti neznaš, da sam ja Veliki Nikola?

I ovako mali Nikolića, preti levo, preti desno, a ima ljudi, koji mu podaju važnosti i koji ga se u istinu boje, zaboravljajući da je ne jedan, već dvaputa mali.

Zaludo naphulivauje, Nikolića mali! Samo nemoj previše. Sjedi se one prade, kako je žaba htjela postati velika kao vol, te se je tako dugo naphulivala, da je najzad i pukla.

Grashti bi bila, da tako brzo svrši svoju karijeru. Ta mogao bi još poslati ministri, ako ne za drugo, barem za javno zauzimanje i izmjenu novčanica!

Šilo!

Oglasujte vašu tvrtku u „D A L M. H R V A T U“.

Naši dopisi.

I: Ravnih kotara, 26. I.

Jedna originalna naredba. Ovih dana, bankovački poglavar Ančin, izdao je čudnu ma naš originalnu naredbu: da se imadu pouzbijati svi psi u bankovačkom kotaru! Otkada je naš narod tu, mislino da slične naredbe sačekao i doživio nije!

Puške pucaju na sve četiri strane. Psi izgiboše. A narod tužan i žulostan, kao da ga je najveća nesreća zadesila. Pa kako i nebi, kada se zna, da lupeži imadu svoje leglo u bankovačkom kotaru. Ta mjera je veliki udarac i neprilika, za gospodare, koji imadu blagu, a veliku radost i veselje za lupeže, jer im se otvara lijepa prigoda, za želji ni čar i šiclar. Ančin je učinio narodu veliko zlo, a lupežima takovu zgodu, kakovu im ne bi ni rodjeni čaća učinio!

Bilo je pauo bolje za narod, da su se svi sumnjivi psi pogubili, a za druge nare, dilo, da ih se mora voditi na pregled, kako je to i u drugim kotarima učinjeno.

Novigrad na Sviječnici. Niti je važno niti bi se svračali, na luži razbijačke bande fušista, koja je hvala hrvatskoj svijesti u zadnjim tražajima, da nedavno u jednou špijunskom libelu, nijesmo čitali, dopis iz Novigrada »Orjuna proti kriomčarenju«. Ma imade li većeg bezobrazlika i drskije smjelosti, kula gresnici svoje grijehle namuču drugima? Nije li bestidna podlost, kada ona omražena banda, hoće da povadama i klevecama zaveđu u bludnju javnost i vlasti, da nekome naškoditi? Špijunska družbo! mislite u vašoj usujanoj glavi, da je »državotvorstvo« klevecati i napadati drugoga, dozvolite da vam predložimo, ono što su pojedini članovi vaše družbe, kao državotvorci iz koristoljublja upotrebljavali za suzbijanje krijumčarenja.

Ni na kraj pameti nam nije kako braniti. U pogledu raznih poznatih afera bankovački sud je rekao svoju, osudivši na zatvor predsjednika vaše bande Kneževića. Pitamo vas »čista« i »neokajana« gospodo, da nam kažete: Tko je od današnje

vaša bande: za vremena talijanske okupacije u trećoj zoni, prevažao i švercovaio konje i ostalu stoku malog i velikog zuba iz Jugoslavije u Zadar? Tko je iz vaše družbe, za vreme talijana, nebrojeno puta, švercovaio spirit iz Zadra za Jugoslaviju. Je li istina što „zli jezici“ govore, da su glavnom članovima orjune, nakon evakuacije prevažali neke krijumčarske predmete iz Zadra preko Posedarja u rezidenciju ova-mošnje državotvorne orjunadi, i za koga su bili određeni kada su se vozili u brodicu orjunaškog župana maloga Antića? itd.

Na ovo odgovorite „rodoljubna“ gospodo! Znajte vi crna družbo! Sve ono što je nezaštićeni hrvatski narod pretrpio od polaska talijana, proginstva i tamnice sve to je sv Šverci, pozivljuć u pomoć vlasti, skrivili i prouzrokovali. Ali zapamtite dobro i sjetite se, da Bog ne plaća svaku subotu.

Naviogradjani.

Društ. 20.1.

Parcelatori na djelu. Naši vajni „velikosrbi“ i njihovi plaćenici, a inače hrvatski odmetnici, kroz ove tri godine tobožnjeg oslobodjenja, pokušale su moguće, da stvore glupo zamišljenu „velikosrbiju“. Postigoše protivno, pogotovo nakon posjete vel župana g. Jovice Perovića kada su se osokoljeni njegovim govorom, na svu paru razdelili po hrvatskim selima, da traže pristanak za razdiobu ove naše hrvatske općine.

Kada se pak sva hrvatska, a većim dijelom i pravoslavna sela jednoglasno izjaviše, proti naumljenjima za narod pogubne diobe drniše općine, te nehtjedeše niti pristupiti na tobožnje seoske skupštine, nametnuta im se gospoda zaprijetihše: „hoćete — nećete pristati, mi ćemo vas razdijeliti, jer je to vlada iz Beograda naredila, a to se mora i po ustavu učiniti“.

Pošto velužna gospoda plan razdiobe drže u tajnosti, to nam detalje nije bilo moguće saznati. Stalimo pak, da ovi uauzetnici, kaoe od ove 4/5 hrvatske općine, stvorili dvije srpske: mjesto jednog hrvatskog komesara nametnuli 5-6, a od dvaestak činovnika namjestiti njih stotinjak, koji bi skup sa žandarmima i krčmarima imali upokorit i posrbit, ovaj osvjedočeni hrvatski narod.

To bi im valjda i uspjelo, da hrvatski pa i pravoslavni narod ove krajevine nije, kroz ovo burno doba prozreo njihove so-

tonske namjere i uvidio koliko ga nečovje-đi, nesposobni i bezdušni komesari i njihovi činovnici skupo zapadaju.

Iznosimo ovo radi toga pred javno mišljenje, kao jedinstven prosvjed 95%, cjelokupnog naroda, a poturicama i beogradskoj đaršiji poručujemo, da će se sami prije u sličnim planovima zašušiti, nego li će uspjeti satrti hrvatski narod i isbrisati njegovu slavnu tisućugodišnju prošlost. *Hrvati.*

Ustrišci.

OKO SAVEZA SA ITALIJOM.

Primetili ste da kad god ima da se završi i polpiše kakav rgjav ugovor kao rezultat rgjavo vođenje spoljnje politike, g. Pašić se razboli. Tako je bilo i prilikom predaje Zombolja i Adakale Rumunjima. Zdrav zdravac g. Pašića je deset dana sedeo kod kuće, pa ne samo što je sedeo već je i legao i ležao, sumo da se veruje da je zbilju botestan. I čim je siromah Ninčić potpisao ugovor, Pašić se dtgao.

I ovoga puta kad treba likvidirati spor sa Italijom i dati Rijeku, koja je međunarodnim ugovorom priznata, kao nezavisno država — Talijanima, Pašić je imao nameru da se razboli. Samo se našao i nad popom pop i Mussolini se dosetio da će se Pašić razboleiti, poslali samo Ninčića, koga Pašić nikako ne trpi, i raspisujući izbore, otresti se i ratifikacije agovora i Ninčića. I zato je Mussolini, kako smo iz sigurnog izvora izvešteli, postavio ultimatum da Pašić mora doći u Rim. I tako je Pašić pretrpeo i jedan neuspjeh i uz to jednu sramotu. Jer u svima drugim zemljama ove ugovore potpisuje, ili predsednik Min. ili Min. Sp. Poslova, a ne obojica. I to je jedna sramota za našu zemlju, tražiti nam dva potpisa kao na menici. *(Republika).*

„Hrvat. Slav. Zem. Hipot. Bankom“ u Zagrebu i „Podunavskim Trgovničkim A. D.“ u Beogradu.

Pregovori su zaključeni sa povoljnim rezultatom, koji osigurava „Jadranskoj Banci“ potrebna sredstva za uspešan razvitak njenih poslova.

Zapljena „Hrvatski Dom“, br. 3. koji izdaje naš Starac Mijo bio je sinoć zapljenjen od policijskog odsjeka u Šibeniku.

Ples Invalida se obdržava večeras u 9 sati na večer u prostorijama „Sokola“, Preporuča se gradjinstvu da pomogne ovu humanu instituciju, bilo posjetom bilo obolom.

Kazaliste u Šibeniku imalo se je iznajmiti za 2—3 hrvatska plesa, kroz ovu pokladnu sezonu. — Članovi uprave kazališta, koji se ovdje ne nalaze, bili su najspremniji da to učine. — Nego kako su se pregovori radi raznih formalnosti nešto zavukli, poturice hrvatske i neki rišćani, kojima je bilo teško, da Hrvati dadu ples, kakova Šibeniku do danas nije sigurno zapamtio, — dobili su tim zavlacjenjem vremena, da rovere kod upravitelja kazališta, pa čak i prijetnjama, osujeti da ovi iznajme kazalište. I uspjeli su! Hrvati ne mogu dati ples u kazalištu. Pa to je naravno u duhu režimske politike! I do sada su rišćani i srbofilii krojili i sklappali saveze, proti Hrvatima u ovom gradu! U ostalom neka ne zaborave gospoda, čiji djedovi imadu da zahvale samo hrvatskom seljačtvu, da su im unuci danas milijoneri da će im narod to dobro zapamtiti i upisati u „njihovo dobro“ na svom rabošu.

Narodna ženska zadruga obdržala je u četvrtak 7 tek. mj., svoju glavnu godišnju skupštinu. Dosada je bila predsjednicom ugledna vanpartajinska dama, koju su kako nam kažu, ozlovoljile režimske dame tako da se je zahvalila, Birana je samo nova predsjednica, a sve druge članice uprave su ostale, one iste koje su i prije bile. Pokušaj mnogih nepristanih dama, da se izabere jedina uprava, koja bi svijlu zadovoljila, ostao je bezuspješan, jer radikalno demokratska uprava postupa upravo onako režimski, kako se i pristoji režimskim damama.

Bezokazne šibenske policije. Nartrag 15 dana g. Marko Berović, svršeni pravnik i glavni urednik našeg lista dolazi iz Zagreba. Na parobrodu ga zaustavlja detektiv Belamarić i pozivlje da ga slijedi ua stanicu, jer da mora da bude pretražen. Na pol. stanici čeka policajca Carevića dugo vremena. Pošto ovaj ne dolazi pretrese ga Belamarić i odnese mu cijelu privatnu i rodbinsku korespondenciju, neke druge isprave, u opće sve što se je kod g. Berovića našlo. Pred podne ide g. Berović policajcu Careviću po svoju kore-

spondenciju. Carević ga odpremi riječima, da dodje sutra. Sutradan se odere na njega i odgovori da će mu dati pisma; „kada ga bude volja“. G. Berović se prituži osobno G. Poglavaru, na čiju intervenciju, mu je posliao malo vremena bila povraćena cijela prepiska. — Interesantno je za što je pol. Carević prepisku g. Berovića, koja je sasvim privatne, dapače rodbinske naravi, čitao te crvenom ži modrom olovkom podcrtao, i za je što prije nego li ju je povratio, te crte pokušao da briše. Molili bi ga da nas podučii, na temelju kojeg čl. ustava, može neovlašteno po jednom detektivu bez pisana naloga ohavljati perkviziciju, na jednom akademičaru i lišavati ga lične slobode, pa makar i za par sati! Isto tako na temelju kojeg zakona može raspolagati sa tuđom privatnom prepiskom po miloj volji.

Molimo policijski odsjek za još jednu malu informaciju. Na temelju kojih policijskih propisa je dozvoljeno, pol. detektivu, da on dolazi na ples šibenske Glazbe potpuno pijan, i da insultira mirne i čestite gradjane, a da neposredno iza toga po ulici, bez ikakova povoda puca iz revolvera? Bićemo osobito zahvalni ugl. policiji, ako nas o tomu izvoli blagonaklono izvijestiti.

U fond Šibenske Glazbe prigodom nove godine poklonio je g. Marko Stojić, svotu od dinara 100.— (sto). Odličnom i čestitom rodoljubi Uprava najljepše zahvaljuje.

Ugledali se i drugi gradjani u ovaj plemeniti primjer!

„Drina“, tvornica sapuna i svijeća u našem gradu veoma lijepo uspjeva. Ova naša mlada industrija, osnovana i vodjena, veoma sposobnim upravnim i stručnjačkim silama, rapidno se razvija, tako da je svojih produktima, poplavila cijelu Dalmaciju i Bosnu. Zadnjih dana je stavila u promet, jedan jeftini pučki tip sapuna, nazvan „Kučini“ veoma dobre kvalitete, pa g. općinstvu osobito preporučamo.

Singer-šivači strojevi, poslao nam je ispravak poruču vijesti u našem listu pod naslovom „Kukavičluk“. Pošto no ne odgovara propisima zakona o štampi, mi ga ne donosimo.

Širite „Dalmatinski Hrvat“.

Priopćeno. *)

Radi nanešenih mi kleveta u Zemljoradničkom Bircu od 31. januara 1924. br. 3. predao sam tužbu nadležnom sudu.

U Šibeniku dne 5. veljače 1924.

Edmund Weissenberger
trgovac.

*) Uredništvu za ovaj članak ne odgovaram.

Izdav. i odg. ured. Medić Niko.
Tisak: Pučka Tiskara — Šibenik

GRADSKJE VIJESTI.

HRVATSKI NARODNI PLES.

Pripreme za ovaj u prvom smislu riječi, narodni ples, u punom su jeku. Pripravlja se i staro i mlado, sela i okolica, radnik, težak i gradjanin, u jednu riječ sve ono što osjeća i misli hrvatski, nastoji svim silama, da što ljepše i dostojanstvenije proslavi taj dan. Kuda god se okreneš svuda vidiš samo pripreme i čuješ govortit o hrvatskom plesu. Pa to je sasvim naravno! Ta, imade već deset godina, da u ovom gradu nije bilo jednog čisto hrvatskog narodnog plesa i ako je danas kao i onda, ovaj Krešimirov grad napučen sa 97%, hrvatskog pučanstva, Sva sila gostiju i reprezentacija iz Splita, Drniša, Knina Skradina, Tijesnoga, Vodica, Prvića i Zlarina, su već najavili svoj dolazak na ples. Na tom plesu će se sastati i susresti cijela hrvatska sjeverna Dalmacija. Hrvati! Suvišan je i nepotreban svaki poziv. Svaki osvjedočeni Hrvat, bez razlike stranaka dužan je prisustvovati, a odbor će ga milo i bratski primiti. Svaka ptica svomu jatu leti. Svi dakle pohrlimo u hrvatsko bratsko kolo!

Ples će se obdržavati u svim prostorijama kavane i hotela „KRKA“, u subotu dana 16 Veljače u 9 sati na večer.

Iz uredništva. Naš dosadašnji glavni i odgovorni urednik g. Marko Berović abs. turist napušta naše uredništvo, radi dovršenja pravničkih nauka.

Uredništvo s ovim brojem preuzimlje, prokušani i odlučni Hrvatski borac g. Niko Medić, pom. kap.

Dostojni nasljednik. Za vreme rata, radi natpisa „Živila Srbija“, direktor Marko I., zaveo istragu i proganjao učenika, koji je taj poklik napisao, tako da je bio po vojnom sudu u Sinju osudjen na 5 mjeseci tamnice. Sada njegov dostojni nasljednik Marko II. vodi na realci istragu, radi natpisa „Živila Hrvatska Republika“, a lako da bude i ovaj put među djacima žrtava. Zla kob ili usud je htjeo da oba puta stra-

daju Hrvatski učenici, kao začetnici i počinitelji tih tobožnjih „zločina“!

Ustoličenje u Katedrali. Ustoličenje preposila i začastnih kanonika u gradu obavlja se sutra u stol. o. j crkvi. — Za preposila je imenovan upravitelj sjemeništa profesor bogoslovije Dr. Truta, koji ima samo pet godina službe u ovoj biskupiji.

Njegovim imenovanjem šibenski je biskup mimoišao stari običaj i zapostavio pet zaslužnih i starih kanonika od 40 do preko 50 godina službe, što je u gradu prouzrokovalo veliko negodovanje.

JADRANSKA BANKA, BEOGRAD. Ovih dana vodjeni su pregovori u cilju ostvarenja uže poslovne veze „Jadranske Banke“ u Beogradu sa „Srpskom Bankom“ u Zagrebu,

PRODAJE SE

u Šibeniku (Crnici), na lijepom položaju, kuća na jedan pod s velikom stajom i svinjakom te velikim i lijepim vrtom i dvorištem. Cijena vrlo povoljna. Obratiti se kod JAKOVA ZANINOVIĆA, trgovca.

OPĆINA ŠIBENIK

Br. 16532. Šibenik, 20./XI. 1923.

Raspis natječaj

Spram zaključka Općinskog Upravnog Odbora u Šibeniku prihvaćena u sjednici 28. novembra o. g. raspisuje se natječaj na mjesto općinskog tajnika pri ovoj općini.

Pravni odnošaji općinskog tajnika uređeni su općinskim zaključcima kojemu je plaća činovnika općine Šibenske izjednačena plaćom državnih činovnika sa pripadnim doplacima.

Općinskom tajniku priznat je VII. činovni razred sa svim prinađležnostima, a suviše izvanredni mjesečni doplati u iznosu od dinara 1200 (hiljadudvjestla).

Onaj koji postigne raspisano mjesto, biti će primljen u službu u privremenom svojstvu za godinu dana, nakon kojeg će roka noći da postigne stalnost, ako bude zadovoljavao.

Natjecatelji moraju svojim molbama da prilože:

1. Krštenicu
2. Svjedočbu pripadnosti
3. Isprave o eventualne do sad obavljenoj službi
4. Naukovne svjedočbe.
5. Svjedočbu o sposobnosti u dotičnom zvanju
6. Liječničku svjedočbu o fizičkoj sposobnosti
7. Dokaz o potpunom poznavanju srpsko-hrvatskog a po mogućnosti i kojeg drugog od važnijih jezika.

Za mjesto tajnika prednost će imati natjecatelji sa fakultetskom spremom, osobito oni s dovršenim pravnim naučima.

Od natjecatelja se traži, da nijesu prekoračili 40 godnu života.

Rok ovome natječaju traje do 15. veljače 1924.

Molbe se imaju upravit općinskoj Upravi i moraju biti snabdjevene propisanim taksnim markama.

Predsjednik Općine:
BLAŽEVIĆ v. r.

PREDPLATA NAŠEM LISTU IZNOSI:

Mjesečno	Din.	8.—
Tromjesečno	"	24.—
Polugodišnje	"	48.—
Godišnje	"	96.—

Molimo ggdu. predplatnike, da nam na novčanaj naputniči novjek naveđu njihov predplatni broj.

U gradu ćemo udesiti utjerivanje predplate svaki mjesec.

Ovaj broj šaljemo nekolicini poznatih nam Hrvata u Šibeniku, koji su se do sada iz nekih nerazumljivih obzira držali se po strani, u nadi, da će i oni zbaciti sve obzire i javno stupiti u borbu za pravice hrvatskog naroda.

UREDNIŠTVO I UPRAVA.

KRUMPIRA

Zdrava, birana, slavonskog bijela najbolje vrsti
nudja svaku količinu na vagone
Trgovina Zemaljskih Plodiva
IVAN VRKLJAN
DARUVAR (SLAVONIJA).

KRUMPIRA

bijeloga, zdravog, suhog za jelo prebranoga bez zemlje
nudja svaku količinu

VLADO STEFANOVIĆ
DARUVAR (HRVATSKA)

Posjetiociima morskih kupališta, putnicima i izletnicima, preporuča svoj novouređeni,

Hotel „Dalmacija“

u Tivtu, jedan sat vožnje parobrodom od željezničke postaje Zelenika.

Potpuno nova zgrada sa novim namještajem, na najljepšem mjestu Boke i u blizini najvećeg i najljepšeg perivoja u državi Morako kupalište u neposrednoj blizini.

— — Cijene vrlo umjerene. — —
IVO FAŽO, TIVAT,
Dalmacija.

Jugoslavenski javni bilježnik u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVAC

1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Zastupan u svima ostavinskim i inim poslovima i razpravama. Utjerivam otštete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnine za umrle u svim slučajevima Izradjujem sve pravne i ine dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rodbine, koja će se za njih pobriiuti. U svakom slučaju izvolute se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu. 7

I. STJEPUŠIN — SISAK

Preporuča najbolje tambure, žice, partiture i ostale potrebštine za sva glazbila.

Dragutin Šepek, Zagreb

Prilaz 35. Prilaz 35.

Vlastiti proizvod svih vrsti

„LIMENKA“

za lak, firmajs, terpentin, ulje, petroleum, kandite itd.
Patentne limenke za uljene boje itd.

Odlikovana Voštarnica

DIPLOM. GRO ČULAR VOŠTARSKI
PEČLAR MAJSTOR
ŠIBENIK

IZRADJUJEM:

sve vrsti svijeća, duplira, ukrašenih stojnica (ceres) sa svim uresnim znakovima, iz prvorazrednog voska, brzo i solidno.

PRERADJUJEM:

prama želji sve vrsti svijeća iz voštanih ulomaka i okapina.

PRODAJEM:

linog vrcanog MEDA naravnog sa mog uzornog pečlinjaka, no malo i veliko. Med je vanredne ljekovitosti za plućne bolesti, gripa, prsa, prehlade itd.

KUPUJEM:

sve vrsti voštanih okapina, ulomaka i žutog voska.
Sve uz povoljne cijene!

MATE PRGIN — ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova
domaćih tvornica.
Trgovina mješovitla robe.

I. Bos. Hec. tvornica turpija JOSIP MEGLIĆ

Vareš Majdan Željezara

Preporuča sve vrsti novih turpija i rušpa na veliko i za malo te prima na novo oštrenje istrošene.
Cjenicil na zahtjev badava i franco.

Foto Pax

Zavod za umjetno slikanje, povećanje reprodukcije slika, izradbe sa uljem, aquarel, i pastel bojama, tuš i kreyton.
— ZAGREB, ilica 35. —

JOSIP DREZGA — ŠIBENIK

Brzjavci: DREZGA ŠIBENIK
Telefon inter 38

VELIKA PRODAJA u žitaricama i kolonijalima,

Prodaja: Sećera, Kave, Pirinča, Sappuna, Gradjevno materijala, Nafta, Benzina. Mašinskog ulja.

SVE UZ CIJENE KONKURENCIJE.

Autogarage.
Narudžbe se obavljaju sa vialitlim prevoznim sredstvima: motornim ladjama po moru, teretnim automobilu po suhu.

Export vina, ulja i rakije na malo.

DROGARIJA

VINKO VUČIĆ
ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda,
laka boja gumenih predmeta
i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu.
PRIMAJU SE POPRAVCI.

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo.

Jelačićev trg. 4. — ZAGREB. — (vlastita palača)

Dionička glavnica: s pričuvima Din. 28 000.000.—
K 112.000.000.—

Telefon: 2-85, 7-96, 11-94, i 15-54.

Brzjavci: Trade i Trgobanka.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Afilirani zavodi: U svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi.

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulatniji kamatojak

Es-komptira: mjenice i devize.

Financira i osniva: obrtnička trgovačka i Industrijalna poduzeća.

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.

Podjeljuje: predumjove na vrijednosne papire.

Burzovne naloge: obavlja kulatno i točno.

Izda je: čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu — i loazenna mjesta